

120/1976 Sb.

**Vyhláška
ministra zahraničních věcí**

ze dne 10. května 1976

o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech

Dne 19. prosince 1966 byl v New Yorku otevřen k podpisu Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

Jménem Československé socialistické republiky byly oba pakty podepsány v New Yorku dne 7. října 1968.

S oběma pakty vyslovilo souhlas dne 11. listopadu 1975 Federální shromáždění Československé socialistické republiky. President republiky ratifikoval Mezinárodní pakt o občanských a politických právech s prohlášením k článku 48 odstavci 1 a Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech s prohlášením k článku 26 odstavci 1. Ratifikační listiny Československé socialistické republiky byly uloženy u generálního tajemníka Organizace spojených národů, depozitáře obou paktů, dne 23. prosince 1975.

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech vstoupil v platnost na základě svého článku 49 dnem 23. března 1976 a tímto dnem vstoupil v platnost pro Československou socialistickou republiku. Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech vstoupil v platnost na základě svého článku 27 dnem 3. ledna 1976 a pro Československou socialistickou republiku vstoupil v platnost dnem 23. března 1976.

České překlady obou paktů se vyhlášují současně.

Ministr:

Ing. Chňoupek v. r.

**Mezinárodní pakt
o občanských a politických právech**

Státy, smluvní strany tohoto Paktu,

majíce na zřeteli, že podle zásad vyhlášených v Chartě Organizace spojených národů je uznání přirozené důstojnosti a rovných a nezcizitelných práv všech členů lidské rodiny základem svobody, spravedlnosti a míru ve světě,

uznávající, že tato práva se odvozují od přirozené důstojnosti lidské bytosti, uznávající, že podle Všeobecné deklarace lidských práv je ideálu svobodné lidské bytosti těšící se občanské a politické svobodě a svobodě od strachu a nedostatku možno dosáhnout jen tehdy, jestliže budou vytvořeny takové podmínky, v nichž bude moci každý požívatí svých občanských a politických práv, jakož i svých práv hospodářských, sociálních a kulturních,

majíce na zřeteli závazek států vyplývající z Charty Organizace spojených národů podporovat všeobecnou úctu k lidským právům a svobodám a k jejich zachovávání, uvědomující si, že jednotlivci, mající povinnosti k jiným a ke společenství, ke kterému přísluší, je povinen usilovat o rozvíjení a dodržování práv uznaných v tomto Paktu, ujednávají tímto, jak dále stanoveno:

Část I

Čl. 1

1. Všechny národy mají právo na sebeurčení. Na základě tohoto práva svobodně určují svůj politický statut a svobodně uskutečňují svůj hospodářský, sociální a kulturní vývoj.
2. Všechny národy mohou pro své vlastní cíle svobodně disponovat svým přírodním bohatstvím a zdroji bez újmy na jakýchkoli závazcích vyplývajících z mezinárodní hospodářské spolupráce, založené na vzájemné výhodnosti a mezinárodním právu. V žádném případě nesmí být národ zbaven svých vlastních prostředků k životní existenci.
3. Státy, smluvní strany Paktu, včetně těch států, které jsou odpovědné za správu nesamosprávných a poručenských území, budou podporovat uskutečnění práva na sebeurčení a budou toto právo respektovat v souladu s ustanoveními Charty Organizace spojených národů.

Část II

Čl. 2

1. Každý stát, který je smluvní stranou Paktu, se zavazuje respektovat práva uznaná v tomto Paktu a zajistit tato práva všem jednotlivcům na svém území a podléhajícím jeho jurisdikci, bez jakéhokoli rozlišování podle rasy, barvy, pohlaví, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení.
2. Každý stát, který je smluvní stranou Paktu, se zavazuje, pokud tak již nestanoví existující zákonodárná nebo jiná opatření, že podnikne nutné kroky v souladu se svými ústavními postupy a ustanoveními tohoto Paktu k tomu, aby schválil taková zákonodárná nebo jiná opatření nutná k tomu, aby byla uplatněna práva uznaná v Paktu.
3. Každý stát, který je smluvní stranou Paktu, se zavazuje:
 - a) zajistit, aby se kterékoli osobě, jejíž práva nebo svobody tímto Paktem uznané byly porušeny, dostalo účinné ochrany bez ohledu na to, zda se porušení jejího práva nebo svobody dopustily osoby jednající v úřední funkci;
 - b) zajistit, aby každá osoba, jež se domáhá takové ochrany, měla na ni právo stanovené příslušnými právními, správními nebo zákonodárnymi orgány nebo jakýmkoli jiným orgánem ustanoveným právním systémem státu, a aby měla možnost právní ochrany;
 - c) zajistit, aby příslušné orgány tuto ochranu prosazovaly, jakmile je poskytnuta.

Čl. 3

Státy, smluvní strany Paktu, se zavazují zajistit stejná práva mužů a žen na požívání všech občanských a politických práv stanovených v tomto Paktu.

Čl. 4

1. Je-li za mimořádné situace, která je úředně vyhlášena, ohrožen život národa, mohou státy, smluvní strany Paktu, přijmout opatření zmírňující jejich závazky podle Paktu v rozsahu, který si vyžádají potřeby takové situace za podmínky, že tato opatření nejsou v rozporu s jejich jinými závazky podle mezinárodního práva a neznamenají diskriminaci podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství nebo sociálního původu.

2. Podle tohoto ustanovení se nelze odchýlit od článků 6, 7, 8 (odstavec 1 a 2), 11, 15, 16 a 18.

3. Každý stát, který je smluvní stranou Paktu, používající práva ve smyslu odst. 1 tohoto článku, okamžitě uvědomí prostřednictvím generálního tajemníka Organizace spojených národů ostatní státy, smluvní strany Paktu, o ustanoveních, od nichž se odchýlil a o důvodech, které ho k tomu vedly. Další sdělení učiní stejnou cestou ke dni, kdy toto opatření skončí.

Čl. 5

1. Nic v tomto Paktu nemůže být vykládáno tím způsobem, jako by dávalo kterémukoliv státu, kterékoli skupině nebo osobě jakékoli právo vyvíjet činnost nebo dopouštět se činů, které by směřovaly k potlačení některého z práv nebo některé ze svobod uznaných tímto Paktem nebo k jejich omezení ve větším rozsahu než tento Pakt stanoví.

2. Jakákoli základní lidská práva uznávaná v kterémkoli státě, který je účastníkem tohoto Paktu, na základě zákona, úmluv, předpisů nebo zvyklostí nebudou omezena nebo zrušena pod záminkou, že Pakt taková práva neuznává nebo je uznává v menším rozsahu.

Část III

Čl. 6

1. Každá lidská bytost má právo na život. Toto právo je chráněno zákonem. Nikdo nebude svévolně zbaven života.

2. V zemích, kde nebyl zrušen trest smrti, může být rozsudek trestu smrti vyhlášen pouze za nejtěžší trestné činy v souladu s právem platným v době, kdy byl trestný čin spáchán, a nikoli v rozporu s ustanoveními tohoto Paktu a Úmluvy o zabránění a trestání zločinu genocidia. Tento trest může být vykonán pouze na základě konečného rozsudku vynesenoho příslušným soudem.

3. Jestliže zbavení života znamená zločin genocidia, rozumí se, že nic v tomto článku neopravňuje kterýkoli stát, který je smluvní stranou Paktu, odchýlit se od kteréhokoli závazku, jenž byl převzat na základě ustanovení Úmluvy o zabránění a trestání zločinu genocidia.

4. Každý, kdo byl odsouzen k trestu smrti, má právo žádat o milost nebo zmírnění trestu. Amnestie, milost nebo zmírnění trestu smrti mohou být uděleny ve všech případech.

5. Rozsudek trestu smrti nebude ukládán za trestné činy spáchané osobami mladšími osmnácti let a nebude vykonán na těhotných ženách.

6. Tohoto článku se nelze dovolávat proto, aby se zabránilo zrušení trestu smrti nebo aby zrušení trestu smrti bylo zdrženo kterýmkoli státem; účastníkem tohoto Paktu.

Čl. 7

Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Zvláště nebude nikdo bez svého svobodného souhlasu podrobován lékařským nebo vědeckým pokusům.

Čl. 8

1. Nikdo nesmí být držen v otroctví; všechny formy otroctví a obchodu s otroky jsou zakázány.

2. Nikdo nesmí být držen v nevolnictví.

3.

a) Na nikom se nesmí vyžadovat, aby vykonával nucenou nebo povinnou práci;

b) článek 3. a) nebrání vykonávání těžké práce v zemích, kde je možno uvalit trest vězení s těžkou prací za trestný čin, byl-li vyneseno příslušným soudem takový rozsudek;

c) pro účely tohoto odstavce termín "nucená nebo povinná práce" nezahrnuje:

(i) jakoukoli práci nebo službu, jež nejsou zmíněny v pododstavci b), které se normálně vyžadují od osoby, která je ve vazbě v důsledku pravomocného platného rozhodnutí soudu, nebo od osoby, která je podmíněně propuštěna z takové vazby;

(ii) jakoukoli službu vojenské povahy a v zemích, kde se uznává odmítnutí vojenské služby na základě přesvědčení, jakoukoli národní službu, jež se podle zákona vyžaduje od osob, které odmítají vojenskou službu z důvodů svého přesvědčení;

(iii) jakoukoli službu vynucenou v mimořádných případech nebo při pohromě ohrožující život nebo blahobyt společenství;

(iv) jakoukoli práci nebo službu, jež tvoří součást běžných občanských povinností.

Čl. 9

1. Každý má právo na svobodu a osobní bezpečnost. Nikdo nesmí být svévolně zatčen nebo zadržen. Nikdo nesmí být zbaven svobody kromě případů, kdy se tak stane na základě zákona a ve shodě s řízením, jež je stanoveno zákonem.

2. Každý, kdo je zatčen, musí být v době zatčení seznámen s důvody svého zatčení a musí být neprodleně informován o obviněních proti němu vznesených.

3. Každý, kdo je zatčen nebo zadržen na základě obvinění z trestného činu, musí být neprodleně předveden před soudce nebo jiného úředníka, který je zákonem zmocněn vykonávat soudcovskou pravomoc, a má právo na trestní řízení v přiměřené době nebo na propuštění. Není obecným pravidlem, aby osoby čekající na trestní řízení byly drženy ve vazbě; propuštění může však být podmíněno zárukami, že se dostaví k trestnímu řízení v jakémkoli jiném stadiu soudního řízení a k vynesení rozsudku.

4. Každý, kdo je zatčen nebo se nalézá ve vazbě, má právo na řízení před soudem tak, aby soud mohl rozhodnout bez prodloužení o právoplatnosti jeho zadržení a nařídít jeho propuštění, jestliže vazba není zákonná.

5. Každý, kdo se stal obětí nezákonného zatčení nebo vazby, má vymahatelné právo na náhradu.

Čl. 10

2.

- a) Obviněné osoby jsou s výjimkou mimořádných okolností odděleny od osob odsouzených a zachází se s nimi úměrně ke skutečnosti, že o jejich vině dosud nebylo rozhodnuto;
 - b) obviněné mladistvé osoby jsou odděleny od dospělých a jsou co možná nejrychleji postaveny před soud.
3. Vězeňský řád zajistí takové zacházení s vězni, jehož hlavním cílem je jejich převýchova a náprava. Mladiství zločinci budou odděleni od dospělých a dostane se jim zacházení přiměřené jejich věku a právnímu postavení.

Čl.11

Nikdo nebude uvězněn pouze pro neschopnost dostát smluvnímu závazku.

Čl.12

1. Každý, kdo se právoplatně nachází na území určitého státu, má na tomto území právo svobody pohybu a svobody zvolit si místo pobytu.
2. Každý může svobodně opustit kteroukoli zemi, i svou vlastní.
3. Výše zmíněná práva nepodléhají žádným omezením kromě těch, která stanoví zákon a která jsou nutná pro ochranu národní bezpečnosti, veřejného pořádku, veřejného zdraví nebo morálky nebo práv a svobod druhých a která jsou v souladu s ostatními právy uznanými v tomto Paktu.
4. Nikdo nesmí být svévolně zbaven práva vstoupit do své vlastní země.

Čl.13

Cizinec nacházející se právoplatně na území státu, který je smluvní stranou Paktu, může být z něho vyhoštěn pouze na základě rozhodnutí, k němuž se dospělo v souladu se zákonem, a má možnost, kromě případů, kdy naléhavé důvody národní bezpečnosti vyžadují jiný postup, předložit námitky proti svému vyhoštění a dát svůj případ přezkoumat příslušným orgánem nebo osobou nebo osobami příslušným orgánem zvláště označenými a být před nimi za tímto účelem zastoupen.

Čl.14

1. Všechny osoby jsou si před soudem rovny. Každý má úplně stejné právo, aby byl spravedlivě a veřejně vyslechnut nezávislým a nestranným soudem, který rozhoduje buď o jeho právech a povinnostech, nebo o jakémkoli trestním obvinění vzneseném proti němu. Tisk a veřejnost mohou být vyloučeny z celého řízení nebo z jeho části z důvodů morálky, veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti v demokratické společnosti nebo tehdy, když si toho vyžaduje soukromý zájem stran, nebo mohou být vyloučeny v rozsahu, který je podle přísného mínění soudu nutný při zvláštních okolnostech, kdy by zveřejnění prejedukovalo zájmy spravedlnosti; avšak každý rozsudek vynesený v trestní nebo občanskoprávní věci bude zveřejněn s výjimkou případů, kdy zájem mladistvých osob vyžaduje jiný postup nebo kdy se řízení týká manželských sporů nebo opatrovnictví dětí.
2. Každý, kdo je obviněn z trestného činu, považuje se za nevinného, dokud není zákonným postupem prokázána jeho vina.
3. Každý, kdo je obviněn z trestného činu, má mít tyto minimální záruky:
 - a) má být neprodleně a podrobně informován v jazyce, jemuž rozumí, o povaze a důvodu obvinění proti němu;
 - b) má mít dostatek času a možností pro přípravu své obhajoby a aby se mohl spojit s obhájcem podle své vlastní volby;
 - c) má být souzen bez zbytečného odkladu;
 - d) má být souzen za své přítomnosti a obhajovat se osobně nebo prostřednictvím obhájce, kterého si sám zvolí; má být poučen o svých právech a má mu být poskytnuta právní pomoc v každém případě, kdy toho zájmy spravedlnosti vyžadují, a aniž by v takovém případě sám platil náklady, jestliže nemá dostatečné prostředky k úhradě;
 - e) má mu být dána možnost, aby provedl výslech nebo dal provést výslech svědků proti sobě a aby měl možnost účasti a výslechu svědků svědčících v jeho prospěch za stejných podmínek jako u svědků svědčících proti němu;
 - f) má se mu dostat pomoci tlumočníka, jestliže nerozumí jazyku nebo nemluví jazykem, jehož se užívá u soudu;
 - g) nesmí být nucen svědčit proti sobě nebo přiznat vinu.
4. V trestním řízení proti mladistvým se vezme v úvahu jejich věk a skutečnost, že je žádoucí usilovat o jejich nápravu.
5. Každý, komu bylo dokázáno, že se dopustil trestného činu, má právo, aby důkazy a rozsudek byly přezkoumány vyšším soudem.
6. Jestliže bylo někomu dokázáno spáchání trestného činu a jestliže byl později tento důkaz vyvrácen nebo byl zproštěn obžaloby na základě toho, že nějaká nová skutečnost přesvědčivě ukazuje, že výrokem soudu byl porušen zákon, poskytne se tomu, kdo byl potrestán na základě takového důkazu, náhrada podle zákona, pokud se nedokáže, že včasné uvedení ve známost dříve neznámé skutečnosti nejde zcela nebo částečně na vrub této osoby.
7. Trestní stíhání nelze zahájit proti tomu, proti němuž dřívější stíhání pro týž čin skončilo pravomocným rozhodnutím soudu, jímž byl obžalovaný uznán vinným nebo jímž byl obžaloby zproštěn.

Čl.15

1. Nikdo nesmí být potrestán za čin, který nebyl trestný podle zákona v době, kdy byl spáchán. Pachateli nelze uložit vyšší trest než dovoluje uložit zákon účinný v době, kdy byl trestný čin spáchán. Nový zákon má zpětnou působnost pouze tehdy, jestliže je pro pachatele příznivější.
2. Nic v tomto článku neprejudikuje potrestání za jakýkoli čin, který v době, kdy byl spáchán, byl trestný podle obecných právních zásad uznávaných společenstvím národů.

Čl.16

Každý má právo na to, aby byla všude uznávána jeho právní osobnost.

Čl.17

1. Nikdo nesmí být vystaven svévolnému zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence ani útokům na svou čest a pověst.
2. Každý má právo na zákonnou ochranu proti takovým zásahům nebo útokům.

Čl.18

1. Každý má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství. Toto právo zahrnuje v sobě svobodu vyznávat nebo přijmout náboženství nebo víru podle vlastní volby a svobodu projevovat své náboženství nebo víru sám nebo společně s jinými, ať veřejně nebo soukromě, prováděním náboženských úkonů, bohoslužbou, zachováváním obřadů a vyučováním.
2. Nikdo nesmí být podroben donucování, které by narušovalo jeho svobodu vyznávat nebo přijmout náboženství nebo víru podle své vlastní volby.
3. Svoboda projevovat náboženství nebo víru může být podrobena pouze takovým omezením, jaká předpisuje zákon a která jsou nutná k ochraně veřejné bezpečnosti, pořádku, zdraví nebo morálky nebo základních práv a svobod jiných.
4. Státy, smluvní strany Paktu, se zavazují respektovat svobodu rodičů, a tam, kde je to vhodné, poručníků, zajistit náboženskou a morální výchovu svých dětí podle vlastního přesvědčení rodičů nebo poručníků.

Čl.19

1. Každý má právo zastávat svůj názor bez překážky.
2. Každý má právo na svobodu projevu; toto právo zahrnuje svobodu vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem, prostřednictvím umění nebo jakýmkoli jinými prostředky podle vlastní volby.
3. Užívání práv uvedených v odstavci 2 tohoto článku s sebou nese zvláštní povinnosti a odpovědnost. Může proto podléhat určitým omezením, avšak tato omezení budou pouze taková, jaká stanoví zákon a jež jsou nutná:
 - a) k respektování práv nebo pověstí jiných;
 - b) k ochraně národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku nebo veřejného zdraví nebo morálky.

Čl.20

1. Jakákoli válečná propaganda je zakázána zákonem.
2. Jakákoli národní, rasová nebo náboženská nenávisť, jež představuje podněcování k diskriminaci, nepřátelství nebo násilí, musí být zakázána zákonem.

Čl.21

Uznává se právo na pokojné shromažďování. Výkon tohoto práva nesmí být žádným způsobem omezován s výjimkami, jež stanoví zákon a jež jsou nutné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti nebo veřejné bezpečnosti, veřejného pořádku, ochrany veřejného zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.

Čl.22

1. Každý má právo na svobodu sdružovat se s jinými, i právo zakládat na ochranu svých zájmů odborové organizace a přistupovat k nim.
2. Výkon tohoto práva nesmí být žádným způsobem omezován; výjimkou jsou omezení, jež jsou stanovena zákonem a jež jsou nutná v demokratické společnosti v zájmu národní nebo veřejné bezpečnosti, veřejného pořádku, ochrany veřejného zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných. Nic v tomto článku nebrání omezit zákonem výkon tohoto práva příslušníkům ozbrojených sil a policie.
3. Nic v tomto článku neopravňuje smluvní strany Úmluvy Mezinárodní Organizace práce z roku 1948 o svobodě sdružování a ochraně práva organizovat se, aby přijaly zákonodárná opatření, jež by prejedukovala záruky stanovené v tomto Paktu nebo aplikovala právo takovým způsobem, jenž by tyto záruky prejedukoval.

Čl.23

1. Rodina je přirozenou a základní jednotkou společnosti a má právo na ochranu společnosti a státu.
2. Uznává se právo mužů a žen uzavřít v přiměřeném věku sňatek a založit rodinu.
3. Manželství nebude uzavřeno bez svobodného a plného souhlasu snoubenců.
4. Státy, smluvní strany Paktu, podniknou vhodné kroky k tomu, aby zajistily stejná práva a povinnosti snoubenců při sňatku, v manželství a při rozvodu. Při rozvodu se rozhodne o nutné ochraně dětí.

Čl.24

1. Každé dítě má bez jakékoli diskriminace podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, národnostního nebo sociálního původu, majetku nebo rodu právo na takovou ochranu, která mu přísluší s ohledem na jeho postavení nezletilce, ze strany jeho rodiny, společnosti a státu.
2. Každé dítě je registrováno okamžitě po narození a dostane jméno.
3. Každé dítě má právo na státní příslušnost.

Čl.25

Každý občan má právo a možnost, bez jakýchkoli rozdílů uvedených v článku 2 a bez neodůvodněných omezení:

- a) podílet se na vedení veřejných záležitostí přímo nebo prostřednictvím svobodně volených zástupců;
- b) volit a být volen v pravidelných volbách, jež se budou konat na základě všeobecného a rovného hlasovacího práva, tajným hlasováním zabezpečujícím svobodu hlasování;
- c) vstoupit za rovných podmínek do veřejných služeb své země.

Čl.26

Všichni jsou si před zákonem rovni a mají právo na stejnou ochranu zákona bez jakékoli diskriminace. Zákon zakáže jakoukoli diskriminaci a zaručí všem osobám stejnou a účinnou ochranu proti diskriminaci z jakýchkoli důvodů, např. podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného přesvědčení, národnostního nebo sociálního původu, majetku a rodu.

Čl.27

Ve státech, kde existují etnické, náboženské nebo jazykové menšiny, nebude jejím příslušníkům upíráno právo, aby spolu s ostatními příslušníky menšiny užívali své vlastní kultury, vyznávali a projevovali své vlastní náboženství nebo používali svého vlastního jazyka.

Část IV

Čl. 28

1. Zřizuje se Výbor pro lidská práva (dále v tomto Paktu nazývaný Výbor). Skládá se z osmnácti členů a vykonává funkce stanovené níže.
2. Výbor se skládá ze státních příslušníků smluvních stran Paktu, jež budou osobami vysokého morálního charakteru a uznávaných schopností v oblasti lidských práv, přičemž se bude přihlížet ke skutečnosti, že bude užitečná účast některých osob majících právní zkušenosti.
3. Členové Výboru se volí a působí jako soukromé osoby.

Čl. 29

1. Členové Výboru jsou voleni tajným hlasováním ze seznamu osob majících vlastnosti předepsané v článku 28 a navržených k tomuto účelu státy, smluvními stranami Paktu.
2. Každý stát, který je smluvní stranou Paktu, může navrhnout nejvýše dvě osoby. Tyto osoby budou státními příslušníky státu, který je navrhl.
3. Každá osoba může být navržena znovu do funkce člena Výboru.

Čl. 30

1. První volby se konají nejpozději do šesti měsíců ode dne, kdy tento Pakt nabude účinnosti.
2. Nejméně čtyři měsíce přede dnem konání každých voleb do Výboru, s výjimkou voleb, kde se má obsadit uvolněné místo v souladu s článkem 34, generální tajemník Organizace spojených národů vyzve písemně státy, které jsou smluvními stranami Paktu, aby předložily do tří měsíců své návrhy na členství Výboru.
3. Generální tajemník Organizace spojených národů připraví seznam všech takto navržených osob v abecedním pořádku s udáním států, které tyto osoby navrhly, a předloží jej státům, nejpozději jeden měsíc přede dnem konání voleb.
4. Volby členů Výboru se konají na zasedání zástupců států, které jsou smluvními stranami Paktu, svolaném generálním tajemníkem Organizace spojených národů v sídle Organizace spojených národů. Na tomto zasedání, na kterém dvě třetiny států tvoří quorum, jsou do Výboru zvoleny ty z nominovaných osob, které obdrží největší počet hlasů a absolutní většinu hlasů přítomných a hlasujících zástupců států.

Čl. 31

1. Ve Výboru nesmí být zastoupen více než jeden státní příslušník jednoho státu.
2. Při volbě Výboru se přihlédne ke spravedlivému geografickému zastoupení a k zastoupení různých forem civilizace a hlavních právních systémů.

Čl. 32

1. Členové Výboru jsou voleni na období čtyř let. Vystupujícího člena lze ihned volit znovu, je-li navržen. Úřední období devíti ze členů zvolených v prvních volbách však uplyne koncem druhého roku; neprodleně po prvních volbách předseda vylosuje na zasedání zmíněném v článku 30, odstavci 4 jména těchto devíti členů.
2. Volby se po vypršení funkce budou konat podle předchozích článků této části Paktu.

Čl. 33

1. Jestliže podle jednomyslného mínění ostatních členů přestal člen Výboru vykonávat své funkce z jakéhokoli jiného důvodu než z důvodu přechodné povahy, předseda Výboru vyrozumí generálního tajemníka Organizace spojených národů, který prohlásí místo tohoto člena za uprázdněné.
2. V případě úmrtí nebo rezignace člena Výboru vyrozumí předseda neprodleně generálního tajemníka Organizace spojených národů, jenž prohlásí místo za uprázdněné dnem smrti nebo dnem, kdy rezignace nabyla platnosti.

Čl. 34

1. Jestliže uprázdněné místo je vyhlášeno podle článku 33 a jestliže funkční období člena, který má být nahrazen, neuplyne do šesti měsíců od tohoto vyhlášení, generální tajemník Organizace spojených národů vyrozumí každý stát, účastníka tohoto Paktu, jenž během dvou měsíců může předložit návrh podle článku 29 na obsazení uprázdněného místa.
2. Generální tajemník Organizace spojených národů připraví seznam navržených osob v abecedním pořádku a předloží jej státům, které jsou smluvními stranami Paktu. Volby na obsazení uprázdněného místa se budou konat podle příslušných ustanovení této části Paktu.
3. Člen Výboru zvolený na uprázdněné místo, jež bylo vyhlášeno podle článku 33, bude vykonávat funkci po zbytek období, jaké připadalo na člena, který uprázdnil místo ve Výboru podle ustanovení zmíněného článku.

Čl. 35

Členové Výboru obdrží se souhlasem Valného shromáždění Organizace spojených národů odměnu z prostředků Organizace spojených národů za podmínek, o nichž rozhodne Valné shromáždění, majíc na zřeteli důležitost a odpovědnost Výboru.

Čl. 36

Generální tajemník Organizace spojených národů poskytne potřebný aparát a zařízení k účinnému vykonávání funkcí Výboru podle Paktu.

Čl. 37

1. Generální tajemník Organizace spojených národů svolá první schůzi Výboru v sídle Organizace spojených národů.
2. Po této první schůzi se Výbor bude scházet tak, jak bude stanoveno v jeho jednacím řádu.
3. Výbor se bude normálně scházet v sídle Organizace spojených národů nebo v Úřadovně Organizace spojených národů v Ženevě.

Čl. 38

Každý člen Výboru před tím, než se ujme svých povinností, učiní slavnostní prohlášení na veřejné schůzi Výboru o tom, že bude vykonávat svou funkci nestranně a svědomitě.

Čl. 39

1. Výbor zvolí své funkcionáře na období dvou let. Tito mohou být zvoleni znovu.
2. Výbor vypracuje vlastní jednací řád, který mimo jiné určí, že:
 - a) dvanáct členů Výboru tvoří quorum;
 - b) rozhodnutí Výboru budou přijímána většinou hlasů přítomných členů.

Čl. 40

1. Státy, které jsou smluvními stranami Paktu, se zavazují, že budou podávat zprávy o opatřeních, přijatých k uvedení práv uznaných v tomto Paktu v život, a o pokroku, jehož bylo při užívání těchto práv dosaženo:
 - a) do jednoho roku ode dne, kdy se staly účastníky Paktu;
 - b) poté kdykoli, kdy si to Výbor vyžádá.
2. Všechny zprávy jsou předkládány generálnímu tajemníku Organizace Spojených národů, který je předloží Výboru k posouzení. Ve zprávách se poukáže na případné skutečnosti a obtíže, jež se týkají provádění tohoto Paktu.
3. Generální tajemník Organizace spojených národů může na základě konzultací s Výborem předat příslušným odborným organizacím OSN otisky těch částí zpráv, které se týkají jejich působnosti.
4. Výbor prostuduje zprávy, které mu byly předloženy. Státům, které jsou smluvními stranami Paktu, předkládá své zprávy a obecné připomínky, jež považuje za vhodné. Výbor může tyto připomínky spolu s kopiemi zpráv, které obdrží od států, které jsou smluvními stranami Paktu, rovněž předložit Hospodářské a sociální radě.
5. Státy, smluvní strany Paktu, mohou Výboru předkládat jakékoli poznámky k připomínkám, jež lze učinit v souladu s odstavcem 4 tohoto článku.

Čl. 41

1. Stát, který je smluvní stranou Paktu, může na základě tohoto článku kdykoli prohlásit, že uznává příslušnost Výboru přijmout a posoudit oznámení jednoho státu o tom, že jiný stát neplní své závazky podle tohoto Paktu. Výbor může na základě tohoto článku přijmout a posoudit oznámení jen tehdy, jestliže je předkládá stát, který prohlásil, že uznává příslušnost Výboru. Výbor nepřijme žádné oznámení, jestliže se týká státu, který takové prohlášení neučinil. S oznámeními učiněnými podle tohoto článku se nakládá takto:
 - a) Stát, který oznámení obdržel, poskytne do tří měsíců státu, který je předložil, písemné vysvětlení nebo prohlášení, které má obsahovat, přichází-li to v úvahu podle povahy věci, informaci o tom, jaká opatření k nápravě se provádějí nebo již byla provedena.
 - b) Oba státy mají právo postoupit věc Výboru, jestliže není urovnána k jejich spokojenosti do šesti měsíců poté, kdy stát obdržel původní oznámení. Stát, který tak činí, o tom informuje vedle Výboru i druhý stát.
 - c) Výbor se bude zabývat záležitostmi, která mu byla postoupena, jen tehdy, když zjistí, že byly použity a vyčerpány všechny dostupné prostředky nápravy v souladu s obecně uznávanými zásadami mezinárodního práva. Tento postup nebude dodržen v případě, že provedení nápravy je bezdůvodně oddalováno.
 - d) Výbor zkoumá oznámení učiněná podle tohoto článku na neveřejných schůzích.
 - e) Aby se dosáhlo přátelského urovnání na základě respektování lidských práv a základních svobod tak, jak jsou uznány v Paktu, Výbor - s výhradou ustanovení pododstavce c) - poskytne dobré služby státům, které jsou smluvními stranami Paktu.
 - f) Výbor může vyzvat účastnické státy zmíněné v pododstavci b), aby poskytly jakékoli důležité informace v každé věci, která je mu postoupena.
 - g) Účastnické státy zmíněné v pododstavci b) mají právo být zastoupeny při projednávání věci Výborem a ústně nebo písemně se vyjadřovat.
 - h) Výbor předloží zprávu do dvanácti měsíců ode dne, kdy obdržel vyrozumění podle pododstavce b):
 - (i) Jestliže se dosáhne urovnání podle pododstavce e), omezí Výbor svou zprávu na stručné uvedení skutečností a dosaženého řešení.
 - (ii) Jestliže se nedosáhne urovnání podle pododstavce e), omezí Výbor svou zprávu na stručné uvedení skutečností; písemné vyjádření a protokol obsahující ústní vyjádření učiněná státy, účastníky tohoto Paktu, budou přiloženy ke zprávě. Zpráva se zašle státům, kterých se týká.
2. Ustanovení tohoto článku vstoupí v platnost, jakmile státy, smluvní strany Paktu, učiní prohlášení podle odstavce 1 tohoto článku. Tato prohlášení uloží u generálního tajemníka Organizace spojených národů, který předá jejich kopie ostatním státům, účastníkům tohoto Paktu. Prohlášení může být kdykoli odvoláno, a to oznámením generálnímu tajemníkovi. Odvolání neprejudikuje projednávání jakékoli věci, která je předmětem oznámení již předloženého podle tohoto článku. Poté, co generální tajemník obdržel sdělení, kterým se prohlášení odvolává, nelze přijmout žádné další oznámení kteréhokoli státu, který je smluvní stranou Paktu, pokud stát, který prohlášení odvolal, neučiní nové prohlášení.

Čl. 42

1.
 - a) Jestliže věc postoupená Výboru na základě článku 41 není vyřešena ke spokojenosti států, smluvních stran Paktu, kterých se týká, může Výbor jmenovat s předběžným souhlasem dotčených států ad hoc Smírčí komisi (dále nazývanou Komisí). Aby se dosáhlo přátelského urovnání na základě respektování Paktu, nabídnou se dobré služby Komise státům, smluvním stranám Paktu, kterých se věc týká.
 - b) Komise se skládá z pěti osob přijatelných pro státy, účastníky tohoto Paktu, kterých se záležitost týká. Jestliže tyto státy nedosáhnou do tří měsíců dohody o složení Komise, jsou členové Komise, o nichž nebylo dosaženo dohody, zvoleni dvoutřetinovou většinou Výboru z jeho členů tajným hlasováním.
2. Členové Komise jednají ve svých funkcích jako soukromé osoby. Členem Komise nemůže být státní příslušník státu, který je záležitostí dotčen, nebo státu, který neučinil prohlášení podle článku 41.
3. Komise zvolí svého předsedu a schválí svůj jednací řád.
4. Komise zasedá v sídle Organizace spojených národů nebo v Úřadovně Organizace spojených národů v Ženevě. Může však zasedat na jiném vhodném místě, které určí po poradě s generálním tajemníkem Organizace spojených národů a států, kterých se záležitost týká.

5. Sekretariát zřízený na základě článku 36 bude rovněž pracovat pro komisi jmenované podle tohoto článku.
6. Informace, které Výbor shromáždí, poskytne Komisi. Komise může vyzvat státy, kterých se záležitost týká, aby poskytly jakékoli jiné důležité informace.
7. Jakmile Komise záležitost plně prozkoumá, avšak v každém případě nejpozději do dvanácti měsíců poté, kdy se věci ujala, předloží předsedovi Výboru zprávu pro státy, kterých se týká:
- Jestliže Komise nemůže dokončit posouzení věci do dvanácti měsíců, omezí svou zprávu na stručné prohlášení o jeho stavu.
 - Jestliže se dosáhne přátelského urovnání na základě respektování lidských práv, jak je uznává tento Pakt, Komise svou zprávu omezí na stručné vyličení skutečností a dosaženého řešení.
 - Jestliže Komise nedosáhne řešení podle pododstavce b), zahrne její zpráva výsledky šetření všech otázek týkajících se sporů a její názory na možnosti přátelského urovnání. Tato zpráva rovněž obsahuje písemné vyjádření států, kterých se záležitost týká.
 - Jestliže je zpráva Komise předložena podle pododstavce c), vyrozumí státy, kterých se záležitost týká, do tří měsíců po obdržení zprávy předsedu Výboru o tom, zda schvalují obsah zprávy Komise či nikoli.
8. Ustanovení tohoto článku neprejudikují povinnosti Výboru podle článku 41.
9. Státy, kterých se záležitost týká, se budou podílet na výdajích členů Komise rovným dílem, a to podle předběžného odhadu generálního tajemníka Organizace spojených národů.
10. Generální tajemník Organizace spojených národů se zmocňuje, aby - bude-li to nutné - hradil výlohy členům Komise, dokud tyto výlohy nebudou uhrazeny podle odstavce 9 tohoto článku státy, kterých se týká.

Čl. 43

Členové Výboru a ad hoc smírčích komisí, jež budou případně ustaveny podle článku 42, požívají výsady a imunity expertů Organizace spojených národů, jak jsou zakotveny v Úmluvě o výsadách a imunitách Organizace spojených národů.

Čl. 44

Prováděcí ustanovení Paktu ponechávají nedotčena ustanovení o řízení oblasti lidských práv obsažená v základních dokumentech a úmluvách Organizace spojených národů a jejich odborných organizací a nebrání státům, smluvním stranám Paktu, používat jiné prostředky pro urovnání sporu v souladu s obecnými nebo zvláštními mezinárodními smlouvami, které jsou mezi nimi v platnosti.

Čl. 45

Výbor předloží výroční zprávu o své činnosti Valnému shromáždění Organizace spojených národů prostřednictvím Hospodářské a sociální rady.

Část V

Čl. 46

Nic v tomto Paktu nemůže být vykládáno tak, jakoby oslabovalo ustanovení Charty Organizace spojených národů a stanov jejich odborných organizací, které vymezují odpovědnost různých orgánů Organizace spojených národů a jejich odborných organizací v oblasti, kterou se zabývá tento Pakt.

Čl. 47

Nic v tomto Paktu nemůže být vykládáno tak, jako by oslabovalo přirozené právo všech národů užívat plně a svobodně jejich přírodního bohatství a zdrojů.

Část VI

Čl. 48

1. Tento Pakt je otevřen podpisu kteréhokoli členského státu Organizace spojených národů nebo členu kterékoli její odborné organizace, kteréhokoli státu, účastníka Statutu Mezinárodního soudního dvora, a kteréhokoli jiného státu, který byl Valným shromážděním Organizace spojených národů vyzván, aby se stal účastníkem tohoto Paktu.

2. Tento Pakt bude ratifikován. Ratifikační listiny budou uloženy u generálního tajemníka Organizace spojených národů.

3. Tento Pakt je otevřen přístupu kteréhokoli státu uvedeného v odstavci 1 tohoto článku.

4. Přístup se provede uložením listiny o přístupu u generálního tajemníka Organizace spojených národů.

5. Generální tajemník Organizace spojených národů vyrozumí všechny státy, které tento Pakt podepsaly nebo k němu přistoupily, o uložení každé listiny o ratifikaci nebo přístupu.

Čl. 49

1. Tento Pakt nabude účinnosti tři měsíce ode dne uložení třicáté páté ratifikační listiny nebo listiny o přístupu u generálního tajemníka Organizace spojených národů.

2. Pro každý stát ratifikující Pakt nebo přistupující k němu po uložení třicáté páté listiny o ratifikaci nebo o přístupu k Paktu nabude účinnosti tři měsíce poté, kdy tento stát uloží listinu o ratifikaci nebo o přístupu.

Čl. 50

Ustanovení tohoto Paktu se vztahují na všechny části federálních států bez jakýchkoli omezení nebo výjimek.

Čl. 51

1. Kterýkoli stát, který je smluvní stranou Paktu, může navrhnout jeho změnu a předložit ji generálnímu tajemníkovi Organizace spojených národů. Generální tajemník poté seznámí s pozměňovacím návrhem státy, smluvní strany Paktu, se žádostí, aby mu sdělily, zda jsou pro svolání konference států, účastníků tohoto Paktu, která by návrh posoudila a rozhodla o něm. Generální tajemník svolá tuto konferenci pod záštitou Organizace spojených národů, vysloví-li se alespoň třetina států pro její uspořádání. Každý pozměňovací návrh přijatý většinou států přítomných a hlasujících na konferenci bude předložen Valnému shromáždění Organizace

spojených národů ke schválení.

2. Pozměnění tohoto Paktu nabudou účinnosti, budou-li schváleny Valným shromážděním Organizace spojených národů a přijaty dvoutřetinovou většinou států, které jsou smluvními stranami Paktu, podle jejich ústavních předpisů.

3. Nabudou-li pozměnění účinnosti, stanou se závaznými pro ty státy, účastníky tohoto Paktu, které je přijaly. Ostatní státy jsou dále vázány jen ustanovením tohoto Paktu a kterýmkoli dřívějším pozměněním, jež přijaly.

Čl. 52

Bez ohledu na sdělení učiněná podle článku 48, odstavec 5, generální tajemník Organizace spojených národů vyrozumí všechny státy uvedené v odstavci 1 téhož článku:

a) o podpisech a ratifikačních listinách a listinách o přístupu podle článku 48;

b) o dni, kdy tento Pakt nabude účinnosti podle článku 49 a o dni, kdy nabude účinnosti jakýkoli dodatek podle článku 51.

Čl. 53

1. Tento Pakt, jehož znění čínské, anglické, francouzské, ruské a španělské jsou stejně autentická, bude uložen v archivu Organizace spojených národů.

2. Generální tajemník zašle ověřený otisk tohoto Paktu všem státům uvedeným v článku 48.

Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech

Státy, smluvní strany tohoto Paktu,

majíce na zřeteli, že podle zásad vyhlášených v Chartě OSN, uznání přirozené důstojnosti a rovných a nezczitelných práv všech členů lidské rodiny je základem svobody, spravedlnosti a míru ve světě, uznávající, že tato práva se odvozují od přirozené důstojnosti lidské osobnosti, uznávající, že podle Všeobecné deklarace lidských práv, ideálu svobodné lidské bytosti, osvobozené od strachu a nouze je možno dosáhnout jen tehdy, jestliže budou vytvořeny takové podmínky, v nichž bude moci každý požívat svých hospodářských, sociálních a kulturních práv, jakož i svých práv občanských a politických, majíce na zřeteli závazek států vyplývající z Charty Organizace spojených národů podporovat všeobecnou úctu k lidským právům a svobodám a k jejich zachování, uvědomující si, že jednotlivci, mající povinnosti k druhým a ke společenství, ke kterému přísluší, je povinen usilovat o rozvíjení a dodržování práv uznaných v tomto Paktu, ujednávají tímto, jak dále stanoveno:

Část I.

Čl. 1.

1. Všechny národy mají právo na sebeurčení. Na základě tohoto práva svobodně určují svůj politický statut a svobodně uskutečňují svůj hospodářský, sociální a kulturní vývoj.

2. Všechny národy mohou pro své vlastní cíle svobodně disponovat svým přírodním bohatstvím a zdroji bez újmy na jakýchkoli závazcích, vyplývajících z mezinárodní hospodářské spolupráce, založené na vzájemné výhodnosti a mezinárodním právu. V žádném případě nesmí být národ zbaven svých vlastních prostředků k životní existenci.

3. Státy, smluvní strany Paktu, včetně těch států, které jsou odpovědny za správu nesamosprávných a poručenských území, budou podporovat uskutečnění práva na sebeurčení a budou toto právo respektovat v souladu s ustanoveními Charty Organizace spojených národů.

Část II.

Čl. 2.

1. Každý stát, který je smluvní stranou Paktu, se zavazuje podniknout při maximálním využití svých zdrojů samostatně, i prostřednictvím mezinárodní součinnosti a spolupráce kroky hospodářské a technické k postupnému dosažení plného uskutečnění práv uznaných v tomto Paktu, a to všemi vhodnými prostředky, včetně přijetí zákonodárných opatření.

2. Státy, smluvní strany Paktu, se zavazují, že zaručí, že práva formulovaná v tomto Paktu budou se uskutečňovat bez jakéhokoli rozlišování podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního a sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení.

3. Rozvojové země mohou s patřičným zřetelem na lidská práva a jejich národní hospodářství určit, v jakém rozsahu by zaručily hospodářská práva uznaná v tomto Paktu cizím státním příslušníkům.

Čl. 3.

Státy, smluvní strany Paktu, se zavazují, že zajistí rovná práva mužů a žen při požívání všech hospodářských, sociálních a kulturních práv uvedených v tomto Paktu.

Čl. 4.

Státy, smluvní strany Paktu, uznávají, že při požívání těch práv, která byla poskytnuta státem v souladu s tímto Paktem, stát může podrobit tato práva pouze takovým omezením, která stanoví zákon, a pouze potud, pokud to může být slučitelné s povahou těchto práv a výhradně za účelem podpory obecného blaha v demokratické společnosti.

Čl. 5.

1. Nic v tomto Paktu nemůže být vykládáno tím způsobem, jako by dávalo kterémukoli státu, kterékoli skupině nebo osobě jakékoli právo vyvíjet činnost nebo dopouštět se činů, které by směřovaly k potlačení některého z práv nebo některé ze svobod uznaných tímto Paktem nebo k jejich omezení ve větším rozsahu, než tento Pakt stanoví.

2. Žádné omezení nebo odchylka od kteréhokoli ze základních lidských práv uznaných nebo existujících v kterékoli zemi na základě zákona, úmluv, předpisů nebo zvyklostí nebude přípustné pod záminkou, že Pakt

~taková~práva~neuznává~nebo~že~je~uznává~v~menším~rozsahu.

Část III.

Čl.6.

1. Státy, smluvní strany Paktu, uznávají právo na práci, které zahrnuje právo každého na příležitost vydělávat si na živobytí svojí prací, kterou si svobodně vybere nebo přijme, a učiní příslušné kroky k ochraně tohoto práva.

2. Opatření, jež mají být učiněna státy, smluvními stranami Paktu, k dosažení plného uskutečnění tohoto práva, budou zahrnovat programy technického a odborného zaškolení a výcviku, plány a prostředky k dosažení stálého hospodářského, sociálního a kulturního rozvoje a plné a produktivní zaměstnanosti za podmínek, zajišťujících jednotlivci základní politické a hospodářské svobody.

Čl.7.

Státy, smluvní strany Paktu, uznávají právo každého člověka na spravedlivé a uspokojivé pracovní podmínky, které zajišťují zejména:

- a) odměnu, která poskytuje jako minimum všem pracovníkům:
 - (i) spravedlivou mzdu a stejnou odměnu za práci stejné hodnoty bez jakéhokoli rozlišování, přičemž zvláště ženám jsou zaručeny pracovní podmínky ne horší než jaké mají muži, se stejnou odměnou za stejnou práci;
 - (ii) slušný život pro ně a jejich rodiny, v souladu s ustanoveními tohoto Paktu;
- b) bezpečné a zdravotně nezávadné pracovní podmínky;
- c) stejnou příležitost pro všechny dosáhnout v zaměstnání povýšení na odpovídající vyšší stupeň, přičemž nebudou uplatňována jiná kritéria, než délka zaměstnání a schopnosti;
- d) odpočinek, zotavení a rozumné vymezení pracovních hodin a pravidelná placená dovolená, jakož i odměna ve dnech veřejných svátků.

Čl.8.

1. Státy, smluvní strany Paktu, se zavazují zajistit:

- a) právo každého na zakládání odborových organizací a právo přistupovat do odborových organizací podle vlastního výběru, podléhající pouze stanovám příslušné odborové organizace, k uplatňování a ochraně svých hospodářských a sociálních zájmů. Výkon tohoto práva nesmí být omezen žádnými omezeními kromě těch, která jsou stanovena zákonem a která jsou nezbytná v demokratické společnosti, v zájmu národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku, nebo k ochraně práv a svobod druhých;
- b) právo odborových organizací na zakládání národních federací nebo konfederací a jejich právo vytvářet mezinárodní odborové organizace nebo se k nim připojit;
- c) právo odborových organizací na svobodnou činnost, nepodléhající žádným omezením kromě těch, která jsou stanovena zákonem a která jsou nezbytná v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku nebo k ochraně práv a svobod druhých;
- d) právo na stávku za předpokladu, že je vykonáváno v souladu se zákony příslušné země.

2. Tento článek nebrání uložit zákonná omezení výkonu těchto práv pro příslušníky ozbrojených sil nebo policie nebo správních orgánů státu.

3. Nic v tomto článku neopravňuje smluvní strany Úmluvy Mezinárodní organizace práce z roku 1948 o svobodě sdružování a ochraně práva organizovat se, aby přijaly zákonodárná opatření, jež prejudikovala záruky stanovené v této Úmluvě, nebo aplikovaly právo takovým způsobem, jenž by tyto záruky prejudikoval.

Čl.9.

Státy, smluvní strany Paktu, uznávají právo každého na sociální zabezpečení, zahrnujíc v to právo na sociální pojištění.

Čl.10.

Státy, smluvní strany Paktu, uznávají, že:

1. Nejširší možná ochrana a pomoc by měla být poskytnuta rodině, která je přirozenou a základní jednotkou společnosti, zvláště k jejímu založení a po dobu, kdy odpovídá za péči a výchovu nezletilých dětí. Sňatek musí být uzavřen na základě svobodného souhlasu snoubenců.
2. Zvláštní ochrana by měla být poskytována matkám v průběhu přiměřeného období před a po narození dítěte. Během tohoto období by pracujícím matkám měla být poskytnuta placená dovolená nebo dovolená s odpovídajícími požitky ze sociálního zabezpečení.
3. Zvláštní opatření by měla být činěna pro ochranu a pomoc všem dětem a mládeži bez jakékoli diskriminace na základě rodinného původu nebo jiných podmínek. Děti a mládež by měly být ochraňovány před hospodářským a sociálním vykořisťováním. Jejich zaměstnávání prací, která by škodila jejich morálce nebo zdraví nebo byla nebezpečná jejich životu, nebo by mohla brzdit jejich normální vývoj, by měla být trestná podle zákona. Státy by měly také stanovit věkovou hranici, pod kterou by dětská námezdní práce měla být zakázána a trestána podle zákona.

Čl.11.

1. Státy, smluvní strany Paktu, uznávají právo každého jednotlivce na přiměřenou životní úroveň pro něj a jeho rodinu, zahrnující v to dostatečnou výživu, šatstvo, byt, a na neustálé zlepšování životních podmínek. Smluvní státy podniknou odpovídající kroky, aby zajistily uskutečnění tohoto práva, uznávající pro dosažení tohoto cíle zásadní důležitost mezinárodní spolupráce, založené na svobodném souhlasu.

2. Státy, smluvní strany Paktu, uznávající základní právo každého na osvobození od hladu, učiní jak jednotlivě, tak i na základě mezinárodní součinnosti taková opatření, zahrnující v to zvláštní programy, jichž je zapotřebí:

- a) ke zlepšení způsobů výroby, uchovávání a distribuce potravin plným využitím technického a vědeckého poznání, šířením znalostí o zásadách výživy a rozvíjením nebo reformováním zemědělských systémů takovým způsobem, aby se dosáhlo nejúčinnějšího rozvoje a využití přírodních zdrojů;
- b) k zajištění spravedlivé distribuce světových zásob potravin v poměru k potřebě, s přihlédnutím k problémům jak zemí dovážejících potraviny, tak zemí, které potraviny vyvážejí.

Čl.12.

1. Státy, smluvní strany Paktu, uznávají právo každého na dosažení nejvýše dosažitelné úrovně fyzického a duševního zdraví.
2. Státy, smluvní strany Paktu, učiní opatření k dosažení plného uskutečnění tohoto práva, která budou zahrnovat:
 - a) opatření ke snížení počtu potratů a kojenecké úmrtnosti a opatření ke zdravému vývoji dítěte;
 - b) zlepšení všech stránek vnějších životních podmínek a průmyslové hygieny;
 - c) prevenci, léčení a kontrolu epidemických, místních nemocí, chorob z povolání a jiných nemocí;
 - d) vytvoření podmínek, které by zajistily všem lékařskou pomoc a péči v případě nemoci.

Čl.13.

1. Státy, smluvní strany Paktu, uznávají právo každého na vzdělání. Souhlasí, že vzdělání bude směřovat k plnému rozvoji lidské osobnosti a smyslu pro její důstojnost a posílení úcty k lidským právům a základním svobodám.
Souhlasí, že vzdělání má umožnit všem osobám účinnou účast ve svobodné společnosti, napomáhat k vzájemnému porozumění, snášenlivosti a přátelství mezi všemi národy a všemi rasovými, etnickými a náboženskými skupinami, jakož i k rozvoji činnosti Organizace spojených národů pro zachování míru.
2. Státy, smluvní strany Paktu, uznávají, že se zřetelem na dosažení plného uskutečnění tohoto práva:
 - a) základní vzdělání bude povinné a svobodně přístupné pro všechny;
 - b) středoškolské vzdělání ve svých různých formách, zahrnujíc v to technické a odborné středoškolské vzdělání, bude všeobecně umožněno a zpřístupněno pro všechny všemi vhodnými prostředky a zejména postupným zaváděním bezplatného vzdělání;
 - c) vyšší vzdělání bude rovněž zpřístupněno pro všechny, a to podle schopností všemi vhodnými prostředky a zejména postupným zaváděním bezplatného vzdělání;
 - d) elementární vzdělání osob, které nezískaly nebo nedokončily základní vzdělání, bude pokud možno povzbuzováno nebo zintenzivněno;
 - e) bude na všech stupních aktivně usilováno o rozvoj školského systému, bude zaveden přiměřený systém stipendií a soustavně budou zlepšovány materiální podmínky vyučujících.
3. Státy, smluvní strany Paktu, se zavazují respektovat svobodu rodičů, případně poručníků, zvolit pro jejich děti jiné školy než ty, které byly zřízeny veřejnými orgány, které odpovídají takové minimální úrovni vzdělání, jaká je stanovena nebo schválena státem, a zajišťovat náboženskou a morální výchovu jejich dětí ve shodě s jejich vlastním přesvědčením.
4. Žádná z částí tohoto článku nemá být vykládána jako vměšování do svobody jednotlivců a organizací zřizovat a řídit výchovné instituce, vždy však za podmínek zachování zásad stanovených v odst. 1 tohoto článku a požadavků, že vzdělání poskytované v takových institucích má odpovídat minimální úrovni stanovené státem.

Čl.14.

Každý stát, smluvní strana Paktu, který v době, kdy se stane smluvní stranou, není s to zabezpečit na mateřském území nebo na jiném území pod jeho pravomocí, povinné základní bezplatné vzdělání, se zavazuje vypracovat a přijmout během dvou let podrobný plán opatření pro postupné zavádění zásady povinného a bezplatného vzdělání pro všechny, a to v přiměřené době, která bude v plánu stanovena.

Čl.15.

1. Státy, smluvní strany Paktu, uznávají právo každého:
 - a) účastnit se kulturního života;
 - b) užívat plodů vědeckého pokroku a jeho využití;
 - c) požívat ochrany morálních a materiálních zájmů, které vyplývají z jeho vědecké, literární nebo umělecké tvorby.
2. Opatření, která mají být učiněna státy, smluvními stranami Paktu, k dosažení plného uskutečnění tohoto práva, budou zahrnovat i ta, jež jsou nutná pro zachování, rozvoj a šíření vědy a kultury.
3. Státy, smluvní strany Paktu, se zavazují respektovat svobodu, nezbytnou pro vědecký výzkum a tvůrčí činnost.
4. Státy, smluvní strany Paktu, uznávají prospěch, plynoucí z povzbuzování a rozvoje mezinárodních styků a spolupráce ve vědecké a kulturní oblasti.

Část IV.

Čl.16.

1. Státy, smluvní strany Paktu, se zavazují, že budou podle ustanovení této části Paktu předkládat zprávy o přijatých opatřeních a o pokroku dosaženém při dodržování práv uznaných v tomto Paktu.
2.
 - a) Všechny zprávy budou předkládány generálnímu tajemníkovi Organizace spojených národů, který předá jejich kopie Hospodářské a sociální radě k posouzení podle ustanovení tohoto Paktu.
 - b) Generální tajemník Organizace spojených národů předá rovněž kopie zpráv nebo příslušné výňatky ze zpráv států, smluvních stran Paktu, které jsou také členy odborných organizací, těmto organizacím, pokud se tyto zprávy nebo výňatky z nich týkají jakékoli věci, pro kterou je ta nebo ona odborná organizace příslušná podle svých ustavujících dokumentů.

Čl.17.

1. Státy, smluvní strany Paktu, budou podávat své zprávy postupně podle programu, který určí Hospodářská a sociální rada během jednoho roku od nabytí platnosti tohoto Paktu po konzultaci se smluvními státy a s příslušnými odbornými organizacemi.
2. Zprávy mohou uvádět činitele a obtíže, ovlivňující stupeň plnění závazků přijatých podle tohoto Paktu.
3. V těch případech, kdy příslušné informace byly již předloženy Organizaci spojených národů nebo kterékoli odborné organizaci státem, smluvní stranou Paktu, nebude nutné tuto informaci opakovat, ale postačí přesný odkaz na tyto informace.

Čl.18.

Ve shodě se svou odpovědností podle Charty Organizace spojených národů v oblasti základních lidských práv a základních svobod, může Hospodářská a sociální rada s odbornými organizacemi OSN dohodnout, aby jí podávaly zprávy o pokroku dosaženém při dodržování těch ustanovení tohoto Paktu, která spadají do rámce jejich činnosti. Tyto zprávy mohou zahrnovat údaje o rozhodnutích a doporučeních, přijatých k provádění tohoto úkolu jejich příslušnými orgány.

Čl.19.

Hospodářská a sociální rada může postupovat Komisi pro lidská práva ke studiu a k všeobecným doporučením, popřípadě k informaci zprávy, týkající se lidských práv, předložené státy podle článku 16 a 17 nebo odbornými organizacemi podle článku 18.

Čl.20.

Státy, smluvní strany Paktu, a příslušné odborné organizace mohou předkládat Hospodářské a sociální radě připomínky ke kterémukoli obecnému doporučení učiněnému podle článku 19 nebo k odkazu na takové obecné doporučení, obsažené v kterékoli zprávě Komise pro lidská práva, nebo v kterékoli dokumentaci, na niž zpráva odkazuje.

Čl.21.

Hospodářská a sociální rada může čas od času předkládat Valnému shromáždění zprávy s doporučeními obecné povahy a souhrn informací získaných od států, smluvních stran Paktu, a od odborných organizací, o přijatých opatřeních a o pokroku dosaženém v celkovém dodržování práv, uznaných v tomto Paktu.

Čl.22.

Hospodářská a sociální rada může upozorňovat jiné orgány Organizace spojených národů, jejich podřízené složky a odborné organizace zabývající se poskytováním technické pomoci, na jakékoli záležitosti, vyplývající ze zpráv zmíněných v této části Paktu, které by mohly takovým orgánům pomoci - v rámci jejich příslušnosti - při rozhodování o vhodnosti mezinárodních opatření, jež by mohla přispět k účinnému a postupnému plnění tohoto Paktu.

Čl.23.

Státy, smluvní strany Paktu, souhlasí s tím, že mezinárodní opatření k dosažení práv uznaných v tomto Paktu zahrnuje takové metody, jako je uzavírání úmluv, přijímání doporučení, poskytování technické pomoci, konání regionálních a technických zasedání za účelem konzultací, jakož i studie organizované ve spojení s příslušnými vládami.

Čl.24.

Nic v tomto Paktu nemůže být vykládáno tak, jako by oslabovalo ustanovení Charty Organizace spojených národů a stanov odborných organizací OSN, která vymezují odpovědnost různých orgánů Organizace spojených národů a jejich odborných organizací v oblasti, kterou se zabývá tento Pakt.

Čl.25.

Nic v tomto Paktu nemůže být vykládáno jako by oslabovalo přirozené právo všech národů užívat plně a svobodně jejich přírodního bohatství a zdrojů.

Část V.

Čl.26.

1. Tento Pakt je otevřen k podpisu kteréhokoliv členského státu Organizace spojených národů nebo člena kterékoli její odborné organizace kteréhokoliv státu, účastníka Statutu Mezinárodního soudního dvora, a kteréhokoliv jiného státu, který byl Valným shromážděním Organizace spojených národů vyzván, aby se stal účastníkem tohoto Paktu.
2. Tento Pakt bude ratifikován. Ratifikační listiny budou uloženy u generálního tajemníka Organizace spojených národů.
3. Tento Pakt je otevřen k přístupu kteréhokoliv státu uvedeného v odst. 1 tohoto článku.
4. Přístup se provede uložením listiny o přístupu u generálního tajemníka Organizace spojených národů.
5. Generální tajemník Organizace spojených národů vyrozumí všechny státy, které tento Pakt podepsaly nebo k němu přistoupily, o uložení každé ratifikační listiny nebo listiny o přístupu.

Čl.27.

1. Tento Pakt nabude účinnosti tři měsíce ode dne uložení třicáté páté ratifikační listiny nebo listiny o přístupu u generálního tajemníka Organizace spojených národů.
2. Pro každý stát, který bude tento Pakt ratifikovat nebo k němu přistoupí po uložení třicáté páté ratifikační listiny nebo listiny o přístupu, Pakt nabude účinnosti tři měsíce poté, kdy tento stát uloží ratifikační listinu nebo listinu o přístupu.

Čl.28.

Ustanovení tohoto Paktu se vztahují na všechny části federálních států bez jakýchkoli omezení nebo výjimek.

Čl.29.

1. Kterýkoli stát, smluvní strana Paktu, může navrhnout změnu Paktu a předložit ji generálnímu tajemníkovi Organizace spojených národů. Generální tajemník poté seznámí s pozměňovacím návrhem státy, smluvní strany Paktu, se žádostí, aby mu sdělily, zda jsou pro svolání konference smluvních stran Paktu, která by návrh posoudila a rozhodla o něm. Generální tajemník svolá konferenci pod záštitou Organizace spojených národů, vysloví-li se alespoň třetina států pro její uspořádání. Každý pozměňovací návrh přijatý většinou států přítomných a hlasujících na konferenci bude předložen Valnému shromáždění Organizace spojených národů ke schválení.

2. Změny nabudou účinnosti, budou-li schváleny Valným shromážděním Organizace spojených národů a přijaty dvoutřetinovou většinou států, které jsou smluvními stranami Paktu podle jejich ústavních předpisů.

3. Nabudou-li změny účinnosti, stanou se závaznými pro ty smluvní strany Paktu, které je přijaly, zatímco ostatní smluvní strany budou dále vázány jen ustanoveními tohoto Paktu a kteroukoli dřívější změnou, již přijaly.

Čl.30.

Bez ohledu na sdělení učiněná podle článku 26 odst. 5, generální tajemník informuje všechny státy, uvedené v odst. 1 téhož článku:

- a) o podpisech a ratifikačních listinách a listinách o přístupu podle článku 26;
- b) o dni, kdy tento Pakt nabude účinnosti podle článku 27 a o dni, kdy nabude účinnosti změna podle článku 29.

Čl.31.

1. Tento Pakt, jehož znění čínské, anglické, francouzské, ruské a španělské jsou stejně autentická, bude uložen v archivu Organizace spojených národů.

2. Generální tajemník Organizace spojených národů zašle ověřený otisk tohoto Paktu všem státům uvedeným v článku 26.